

ORGANISTA

Rok V

Listopad 2002

48

Uroczystości ku czci św. Cecylii
Archidiecezjalna Szkoła Organistowska
Dzień skupienia dla Organistów

W dniu 20 listopada 2002r. (środa) słuchacze i wykładowcy Archidiecezjalnej Szkoły Organistowskiej wraz z Organistami – Siostrami, Paniami i Panami, obchodzić będziemy uroczyste wspomnienie św. Cecylii, patronki muzyki kościelnej. Jak co roku, ten wyjątkowy dzień zostanie uczczony Mszą św., koncelebrowaną oraz koncertem organowym i chóralnym, podczas którego zaprezentują się profesorowie-wykładowcy Szkoły oraz Chór ASO. Modląc się, można będzie wysłuchać dzieł literatury chóralnej i organowej, w tym utworów G. P. da Palestriny, J. S. Bacha, M. Gomółki oraz anonimowych kompozycji polskiego renesansu. Zapraszamy wszystkich, którzy czują się związani z dawnym Archidiecezjalnym Studium Organistowskim i Archidiecezjalną Szkołą Organistowską, jej byłych wykładowców i absolwentów do wspólnego świętowania. Zapraszamy wszystkich Organistów Archidiecezji krakowskiej. Miejsce spotkania, to **Bazylika św. Floriana o godz. 12. 00**. Po zakończeniu uroczystości zapraszamy **na promocję nowej publikacji *Bóg bogaty w Miłosierdzie – harmonizację pieśni ku czci św. Faustyny i Miłosierdzia Bożego***, a następnie na wspólną Agapę. Po koncercie promocja i posiłek w budynku Szkoły przy ulicy Szujskiego 4.

Komisja ds. Muzyki Kościelnej

Nieszpory ku czci Chrystusa Króla

Już od paru lat klerycy, siostry zakonne oraz wszyscy inni chętni gromadzą się na zaproszenie Ks. Kardynała F. Macharskiego w katedrze na Wawelu w uroczystość Chrystusa Króla, aby śpiewać nieszpory z uroczystości oraz wysłuchać koncertu. Zapraszamy i tym razem 24 listopada 2002 roku o godz. 14. 30.

Pieśni ku czci Bożego Miłosierdzia

W tym miesiącu, tuż przed wspomnieniem świętej Cecylii, patronki muzyki kościelnej, staraniem Archidiecezjalnej Komisji ds. Muzyki Kościelnej oraz Archidiecezjalnej Szkoły Organistowskiej ukaże się śpiewnik z pieśniami o Bożym Miłosierdziu oraz ku czci świętej siostry Faustyny. Praca ta stanowi jedno z dzieł nawiązujących do sierpniowej pielgrzymki Ojca Świętego Jana Pawła II do Ojczyzny i poświęcenia świątyni Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach. Śpiewnik adresowany jest głównie do organistów, gdyż wszystkie pieśni i śpiewy zostały w nim zharmonizowane oraz poprzedzone organowym wstępem. **Na dniu skupienia ASO oraz Organistów Archidiecezji 20 listopada 2002r. będzie możliwość nabycia tego śpiewnika.**

Requiem – modlitwa śpiewana za zmarłych

Listopad jest miesiącem, w którym częściej niż zwykle myślimy o zmarłych. Wspominamy bliskich zmarłych z naszych rodzin, przyjaciół, kolegów, nauczycieli. Myśli nasze częściej niż zwykle kierują się w stronę tajemnicy śmierci, sądu ostatecznego, życia wiecznego i zmartwychwstania ciała. My, ludzie początku XXI wieku nie jesteśmy oczywiście jedynymi, którym tematyka ta jest bliska i którzy zastanawiają się nad największą tajemnicą wiary. Literatura muzyczna minionych wieków dostarcza na to wielu dowodów, wśród których najłatwiej rozpoznawalnym jest ogromna ilość kompozycji Requiem czyli Mszy Żałobnych.

Warto wybrać się na koncert lub posłuchać nagrania któregoś z dzieł. Ich różnorodność muzyczna wynika z wielu czynników, takich jak czas historyczny w którym powstał utwór, stylistyka, aparat wykonawczy a także osobiste inspiracje kompozytora i sposób postrzegania przez niego opisywanej tematyki. Przykładowo część *Dies Irae* - Dzień Gniewu, będzie u jednych wyrażała przerażenie (Mozart, Verdi), u innych przepełniona będzie wiarą w sprawiedliwość Boga (Berlioz), jeszcze inni w ogóle zrezygnują z niej, uważając, że Bóg jest zbyt miłosierny by gniewać się na swoich poddanych (Faure).

Są także kompozytorzy, którzy rezygnują z tradycyjnego łacińskiego tekstu Requiem i zastępują go samodzielną kompilacją tekstów biblijnych i innych, mówiących o rzeczach ostatecznych. (Brahms, Penderecki). Trudno wyliczyć w tym miejscu wszystkie kompozycje z gatunku Requiem. Począwszy od chorału gregoriańskiego poprzez renesans, barok, klasycyzm, romantyzm i wiek XX powstało ich bardzo wiele. Wymienię więc tylko te, które dla rozwoju gatunku stanowią "kroki milowe" i których po prostu nie można nie znać.

1. W.A. Mozart - Requiem d-moll
2. H. Berlioz - Requiem (grande Messe des morts)
3. G. Verdi - Messa da Requiem
4. J. Brahms - Ein deutsches Requiem
5. G. Faure - Requiem op.48

6. M. Durufle - Requiem op.9
7. K. Penderecki - Polskie Requiem

Z pewnością nie rozwiążemy za życia tajemnicy śmierci, pewne jest jednak, że po wysłuchaniu tej muzyki staniemy się o wiele bogatsi duchowo

W. Delimat

Liturgiczna posługa organisty świadectwem wiary – 6 *Uwagi praktyczne*

Drugą sprawą, której nie możemy zapominać, jest to, że wzorcem modlitw Kościoła, a więc i wszelkich pieśni, są teksty biblijne: psalmy, kantyki czy różne responsoria oparte na tekstach objawionych. Tak to jest i w Liturgii Godzin, jak też i w liturgii sakramentów, które są nasycone tekstami z Pisma Świętego. Jest to reguła niezmienna i nie podlegająca dyskusji. Jeśli zaś powstają nowe pieśni, które mają ambicje być w liturgii, to muszą się pozytywnie odnosić do tych tekstów. Przypomnienie to ma swój dramatyczny przykład z historii Kościoła z IV wieku, kiedy to zakazano używania układanych hymnów i pieśni na rzecz psalmów i kantyków biblijnych.¹ Mamy bardzo wiele dobrych przykładów nowych pieśni i melodii, które mają prawdziwą świeżość obecnych czasów, a przy tym niosą wielkie bogactwo nauki Bożej. Ale też różnymi szparami – a może i głównymi wejściami – chce wejść do liturgii wszelkiego rodzaju wesoła twórczość religijna.

Tu nie wystarczy mieć tzw. wycucie sakralności, bo to jest zbyt subiektywne jak i zmienne. Należy po prostu znać charakter twórczości liturgicznej, także i od strony melodycznej. Muzyka ta na zewnątrz adresowana jest na rozbudzanie uczuć, zmysłów i to nie rzadko bardzo niskich. Nie może więc być mowy o bezkrytycznym jej przyjmowaniu wg gustów i opinii, że coś się tam komuś (młodym) podoba ... to jest temat na nieskończoność ...

Po okresie sprzed reformy otrzymaliśmy w spadku wielkie bogactwo treściowe i muzyczne. Próbuje je wykorzystać wprost, czy po pewnych zmianach. Spostrzegamy, że na jedne obchody mamy bardzo wiele propozycji, podczas gdy na nowe pola otwarte przez odnowioną liturgię brakuje bardziej odpowiednich. Są to dylematy ważne, ale też stwarzające możliwości dla nowej twórczości. Może też być, że pewne pieśni staną się coraz bardziej zapomniane Jednak nigdy nie może być dowolności wg hasła: gdzie się śpiewnik otworzy ...

Sposób wykonania przez samego organistę. Dzisiaj organiści są uzbrojeni w urządzenia wzmacniające i za mało troski zwracają uwagę na własny sposób śpiewania (dotyczy to także – jeszcze w większym zakresie księży). Myślę tu o czysto technicznej stronie tego faktu. Wystarczy stanąć pod głośnikiem, by

¹ Na synodzie w Laodycei (341 i 380) zakazano włączać nie-biblijne teksty do liturgii, nazywając je *Psalmi idiotici*. Z ogromnej liczby tych tekstów do naszych zachowały się tylko niektóre, jak *Te Deum* czy *Gloria*, por. A. Adam / R. Berger (red.), *Pastoralliturgisches Handlexikon*, Freiburg-Basel-Wien, 1994, 178.

niejednokrotnie słyszeć jakieś rozmowy, szarpane śpiewy (włączanie się na pół słowa), chrząkanie, itp. Należy mieć naprawdę rozeznanie, jak się jest słyszalnym w każdym miejscu w świątyni, a jeśli głośniki są wystawione na zewnątrz, to i poza nią.

Znakiem kultury muzyka śpiewaka jest przygotowanie, tzw. preludium do pieśni i sposób jej rozpoczynania. Czyniący to z wprawą mistrz, grający w danej wspólnocie odpowiednio długo i mający do dyspozycji teksty na ekranie czy też wskazanie w śpiewnikach, doprowadza do tego, że ludzie sami podejmują tak zasygnalizowany śpiew. Nie należy mówić, że coś już minęło, albo że to jest zwyczaj z innych rejonów. Wystarczy chcenie i cierpliwość.

ks. dr J. Morawa

Sylwetki muzyków Archidiecezji krakowskiej XX wieku – 6
+ ks. Józef Hajduk

Urodził się 27 stycznia 1916 roku w Uszewie, powiat Brzesko, święcenia kapłańskie otrzymał 6 kwietnia 1941 roku. Początkowo pracował jako wikariusz parafii w Chochołowie (1941-1943), Czarny Dunajec (1943-1945), Mszana Dolna (1945-1948), Bieżanów (1948-1951). Był prefektem i prokuratorem w Wyższym Seminarium Duchownym w Krakowie w latach 1951-1961, administratorem parafii Wszystkich Świętych w Krakowie (1954-1955), proboszczem w Spytkowicach (1968-1973), Nowej Górze (1975-1980). Przewodniczył Podkomisji ds. Organistów w latach 1963-1974, a podkomisji ds. instrumentów w latach 1974-1980. W seminarium prowadził chór męski. Zmarł 12 czerwca 1980 roku.

Bibliografia:

Archiwum Metropolitalne PA 1316.

ks. R. Tyrała

Złoty Jubileusz Chóru Chłopięcego Filharmonii Krakowskiej

18 i 19 października br. miały miejsce obchody Złotego Jubileuszu Chóru Chłopięcego Filharmonii Krakowskiej. W piątek 18 października w bazylice św. Floriana uroczystą mszę odprawił Ks. Kardynał F. Macharski, który przypomniał słowa Ojca Świętego, skierowane do chórów chłopięcych w 1993 roku: *niech wasze śpiewanie przekracza granice! Wiecie, że słowo Anioł oznacza posłany. Wy jesteście na swój sposób posłani, aby szerzyć bożą radość i przez wasz śpiew ukazywać, że wiara jest mocniejsza niż wątplenie, że nadzieja jest silniejsza niż beznadziejność, że miłość jest mocniejsza niż śmierć.* A w sobotę wieczorem odbył się koncert jubileuszowy oraz spotkanie po latach. Uroczystości te zebrały dawnych i nowych chórzystów. Gratulujemy obecnej dyrygentce zespołu p. prof. L. Matynian-Hałoń i życzymy dalszych sukcesów.

Komisja ds. Muzyki Kościelnej